06/03/2022

Απάντηση Πατριάρχη Μόσχας στον Αλεξανδρείας για την Εξαρχία στην Αφρική

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Μόσχας

Απάντηση στην έκκλησή του να ακυρωθεί η απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας για το σχηματισμό Πατριαρχικής Εξαρχίας στην Αφρική (και ως εκ τούτου και ο διορισμός νέου εξάρχου) απέστειλε χθες ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας και πασών των Ρωσιών Κύριλλος στον Μακαριώτατο Πατριάρχη Αλεξανδρείας Θεόδωρο Β', όπως αναφέρει η ανακοίνωση του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας.

Επιμέλεια-Μετάφραση: Ευγενία Δίτσα

Ο Πατριάρχης Κύριλλος αναφέρει μεταξύ άλλων:

«Μακαριώτατε!

Έλαβα άλλη μια επιστολή από εσάς με την οποία ζητάτε την ακύρωση των αποφάσεων της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας για τη

συγκρότηση της Πατριαρχικής Εξαρχίας Αφρικής και για το διορισμό εξάρχου.

Σας έγραψα ήδη αναλυτικά για τους λόγους και τις συνθήκες ίδρυσης της Εξαρχίας μας στην Αφρική. Εξηγούνται επίσης στην πρόσφατη Δήλωση της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της 28ης Ιανουαρίου, αντίγραφο της οποίας σας αποστέλλω.

Ταυτόχρονα, δεν άκουσα ποτέ από τον Μακαριώτατο ποιοι κανονικοί λόγοι σας ώθησαν να αναγνωρίσετε την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας ως ανύπαρκτη και παράνομη και τους σχισματικούς, που δεν έχουν τη χάρη της ιεροσύνης και που την εχθρεύονται, ως τη μόνη κανονική «αυτοκέφαλη εκκλησία» σε αυτή τη χώρα. Ούτε στις επιστολές σας που έλαβα, ούτε στις δημοσιευμένες ανακοινώσεις της Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, αυτοί οι κανονικοί λόγοι δεν εξηγούνται και δεν μπορούν να εξηγηθούν, αφού δεν υπάρχουν, όπως εσείς ο ίδιος πολύ καλά γνωρίζετε».

Εν τέλει, στην επιστολή του ο Πατριάρχης Μόσχας κάνει λόγο και για τον διορισμό του νέου Εξάρχου Αφρικής εκ του Πατριαρχείου του, την ακύρωση του οποίου ζητά το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, ως το μόνο που έχει κανονική δικαιοδοσία στα εδάφη της Αφρικής, αναφέροντας τα εξής:

«Όσο για την απειλή σας να εκθρονίσετε τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κλιν Λεωνίδα, τον οποίο η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας μας όρισε Έξαρχο της Αφρικής, στερείται οποιασδήποτε βάσης στο εκκλησιαστικό δίκαιο. Επίσκοπος ή κληρικός μιας αυτοκέφαλης Εκκλησίας δεν υπόκειται στο δικαστήριο άλλης αυτοκέφαλης Εκκλησίας. Οι κανονικοί κανόνες στους οποίους αναφέρεστε δεν υποστηρίζουν τις απειλές σας και είναι ακατάλληλοι, αφού είναι αφιερωμένοι σε εντελώς διαφορετικά ζητήματα. Οι ιεροί κανόνες απαγορεύουν αυστηρά σε έναν επίσκοπο να ανακατεύεται στις υποθέσεις άλλης επισκοπής»...

Ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Αλεξανδρείας Θεόδωρος στην Εγκύκλιο προς τον κλήρο και τον λαό της Αφρικής με την οποία τους καλεί να παραμείνουν πιστοί στο Πατριαρχείο, σκιαγραφεί την κανονική παράδοση της Εκκλησίας για την επίλυση των εκάστοτε προβλημάτων που ανακύπτουν.

Εκεί ο Προκαθήμενος της Αλεξανδρινής Εκκλησίας αναφέρει μεταξύ άλλων:

«Πιστεύω πώς γνωρίζετε πολύ καλά ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀργανώθηκε ἀπό τούς Ἁγίους Ἀποστόλους καί Μαθητές τοῦ Κυρίου,οἱ ὁποῖοι στή θέση τους ἐχειροτόνησαν Ἐπισκόπους καί ὀργάνωσαν τίς κατά τόπους Ἐκκλησίες καί ὅρισαν ξεκάθαρα γεωγραφικά ὅρια,τά ὁποία τά ἐπιβεβαίωσαν οἱ ἅγιες Οἰκουμενικές Σύνοδοι καί πάρα πολλές Τοπικές Σύνοδοι μέ πολλούς ἱερούς Κανόνες πού εἶναι-ἤ μᾶλλον θά ἔπρεπε νά εἶναι-σεβαστοί ἀπό ὅλες τίς Ὀρθόδοξες Τοπικές Ἐκκλησίες.

Ἡ πρώτη ὀργάνωση τοῦ Χριστανικοῦ Κόσμου ἦταν σέ Πέντε Πατριαρχεῖα, τή λεγομένη Πενταρχία:

1. *Πατριαρχεῖο Ρώμης*
2. *Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως*
3. *Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας μὲγεωγραφικὸχῶρο καὶ δικαιοδοσία ὁλόκληρη τὴν Ἀφρικὴκαὶτὰ νησιά της.*
4. *Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας*
5. *Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων*

καθώς καί τήν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

Στή δυτική Χριστιανοσύνη τήν πρωτοκαθεδρία (πρώτη θέση) ἔχει τό Πατριαρχεῖο τῆς Ρώμης, ἐνῷ στήν ἀνατολικήἘκκλησία τό Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης (Νέα Ρώμη) θά ἔχει ἰσότιμη θέση καί θά ἀπολαμβάνει τήν πρωτοκαθεδρία ἀνάμεσα στά ἄλλα ἀρχαῖα Πατριαρχεῖα. Τό Σχίσμα τοῦ 1054 θά ἀποξενώσει τή Δυτική Ἐκκλησία (Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία), καί στην Ὀρθόδοξη Ἀνατολή τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο θά συνεχίσει νά ἔχει τήν πρωτοκαθεδρία καί νά ἀπολαμβάνει ἰδιαιτέρων προνομίων καίεὐθυνῶν μέσα στό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἰδιαίτερη καί μοναδική αὐτή θέση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατωχυρώνεται ἀπό τοὺς ἱερούς Κανόνες, τήν Παράδοση καί τήν Πράξη τῆς Ἐκκλησίας. Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἔχοντας τόν πρῶτο λόγο, σέ συνεργασία μέ τά ὑπόλοιπα ἀρχαῖα Πατριαρχεῖα (Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Ἱεροσολύμων) μεριμνοῦσε ἀνέκαθεν γιά τήν διακυβέρνηση τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τή λύση τῶν προβλημάτων πού προέκυπταν.

Αὐτή ἦταν, λοιπόν, ἡ κατάσταση τήν παλαιά ἐποχή (Βυζαντινή καί Οθωμανική Αὐτοκρατορία). Δηλαδή ἡ ὀρθόδοξη Οἰκουμένη ἦταν χωρισμένη στά τέσσερα αὐτά Πατριαρχεῖα (καί τήν Ἐκκλησία Κύπρου) καί τά γεωγραφικά τους ὅρια ἦταν διαχωρισμένα, ξεκάθαρα καίσαφῆ. Ἄν κάποτε δημιουργοῦνταν προβλήματα αὐτά λύνονταν μέ Συνόδους πού συγκαλοῦσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί συμμετεῖχαν οἱ τρεῖς ἄλλοι Πατριάρχες».

Ακολούθως, παραθέτουμε το γράμμα του Πατριάρχη Αλεξανδρείας κ.κ. Θεόδωρου, με το οποία ζητά την ανάκληση του Μητροπολίτη Κλιν και την ακύρωση της απόφασης για σχηματισμό Εξαρχίας στην Αφρική από το Πατριαρχείο Μόσχας.

Γράμμα της Α.Θ.Μ. Πατριάρχου Αλεξανδρείας στον Πατριάρχην Ρωσσίας

Ἀριθμ. Πρωτ. 38/2022

Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε **Κύριλλε**, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐν καρδίᾳ βαρυαλγούσῃ καὶ ἀθυμίᾳ πολλῇ ἐπικοινωνοῦμεν μετὰ τῆς φιλτάτης ἡμῖν Μακαριότητος οὐ μόνον ἐξ ἀφορμῆς τῶν πρότριτα ληφθεισῶν, ὅλως ἀντικανονικῶν καὶ παρὰ πᾶσαν ἔννοιαν ὀρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας περὶ ἱδρύσεως «Ἐξαρχίας» ἐν τῷ κανονικῷ ἐδάφει τοῦ Παλαιφάτου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ τῆς ἤδη συντελεσθείσης τοποθετήσεως τοῦ οὕτω λεγομένου «Ἐξάρχου» Ὑμῶν, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κλὶν κ. Λεωνίδου, ὅστις μάλιστα καὶ ἀπέστειλεν ἀντιμήνσια ὑπογεγραμμένα ὑπ’ αὐτοῦ εἰς ἐνίας Ἐκκλησιαστικὰς Κοινότητας, αἵτινες ἀτυχῶς παρεσύρθησαν εἰς ἀτραποὺς στραγγαλιὰς καὶ ὕδατα ὑφαλώδη μακρὰν τῶν κανονικῶν αὐτῶν Ποιμένων.

Σημειωθήτω δ’ ἐνταῦθα, ὅτι αἱ ληφθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, ἀποφάσεις περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου, τῆς τὲ ἡμετέρας Μετριότητος ὡς καὶ πάντων τῶν ἁγίων Ἀδελφῶν τῶν ἀποδεχομένων τὴν Αὐτοκέφαλον ἀξίαν καὶ περιωπὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας, ὡς σχισματικῶν, προφανῶς, στεροῦνται σοβαρότητος, πολλῷ δὲ μᾶλλον, κανονικῆς ὑποστάσεως. Ἡ ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν καὶ καταστατικῶν αὐτῆς κειμένων, οὐδεμίαν δικαιοδοσίαν ἀνωτάτου δικαστικοῦ ὀργάνου κέκτηται ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὡς ἐκ τοῦτου οὐδόλως δύναται κρίνειν καὶ κατακρίνειν τὸν

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας. Τοὐναντίον, ὡς διαλαβάνει τὸ σχετικὸν Συνοδικὸν Χρυσόβουλον τοῦ ἔτους 1590 πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐκκλησίαν ὁ Πατριάρχης τῆς Ρωσσίας «κεφαλὴν καὶ ἀρχὴν ἔχ[ει] αὐτὸς τὸν Ἀποστολικὸν Θρόνον τῆς τοῦ Κωνσταντίνου Πόλεως ὡς καὶ οἱ ἄλλοι Πατριάρχαι», (Κ. Δελικάνη, Τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Πατρ. Ἀρχειοφυλακείου ἐπίσημα Ἐκκλησιαστικὰ Ἔγγραφα, τ. 3, σ. 25, Ἐν Κων/πόλει 1905).

Ὅθεν, στοιχοῦντες ἀπαρεγκλίτως τῇ ἀστασιάστῳ καὶ καθηγιασμένῃ Παραδόσει καὶ Πράξει τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας προσεφύγομεν τῷ Παναγιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ πρὸς μείζονα ἀρωγὴν καὶ διευθέτησιν τῆς προκληθείσης κανονικῆς αὔτης ἀνωμαλίας καθότι «αἱ ὑποθέσεις πᾶσαι τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον ἀναφέρονται καὶ παρ’ αὐτοῦ τὰς ἀποφάσεις λαμβάνουσιν, ὡς τὰ πρωτεῖα κατὰ τοὺς Κανόνας ἔχοντος τῆς παλαιᾶς Ρώμης. Εἰ δὲ τυχὸν συναινοῦσι καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι, εἰ τυχὸν εἴη μείζων ἡ ὑπόθεσις, ἀμετάβλητος ἔσται ἡ ἐξενεχθεῖσα ἀπόφασις», (Μ. Ι. Γεδεών, ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ, Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, Κων/πολις 1888, τ. 1, σ. 351), ὡς διαλαμβάνει ὁ Συνοδικὸς Τόμος τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν ἐν ἔτει 1663ῳ πρὸς τὴν ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσσίας καὶ ὡς ἐκ τούτου κάλλιον παντὸς ἑτέρου οἶδε αὔτη.

Ἐν προσευχητικῇ καὶ ἐμπόνῳ σιωπῇ ἄχρι τοῦδε ἀνεχόμεθα, κατ’ ἄκραν συγκατάβασιν, τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἀλλὰ κανονικῶς καὶ ἐκκλησιολογικῶς ἀνυπόστατον, δημιουργίαν «Ἐξαρχίας» ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς ποιμαντικῆς εὐθύνης τοῦ ἡμετέρου Πρεσβυγενοῦς Πατριαρχείου, ἀναμένοντες τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἀναδέλφου καὶ πάντῃ ἀντικανονικῆς αὔτης ἀποφάσεως, μὴ προβαίνοντες εἰς τὴν ἐπιβολὴν οἱουδήτινος ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου εἰς τὸν Μητροπολίτην Κλὶν καὶ μηδέποτε «Ἔξαρχον» Ἀφρικῆς κ. Λεωνίδην. Ἀλλ, ὅμως ἵνα μὴ τὸ κακὸν ἀθεράπευτον γένηται καὶ ἡ πυορροοῦσα πλήγη σεσηπυῖα καταστῇ καλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν φίλην Μακαριότητα εἰς ἄμεσον ἀνάκλησιν τοῦ ἐξονομασθέντος δῆθεν «Ἐξάρχου» καὶ ἄρσιν τοῦ σχετικοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θέλομεν καθυποβάλλει αὐτῷ εἰς τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργήματος τῆς Ἀρχιερωσύνης, ὡς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες διακελεύονται (ἐπὶ παραδείγματι 8/Α΄, 12/Δ΄ κ. ἄ.).

Ἐπὶ δὲ τούτοις κατασπαζόμεθα τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα φιλήματι ἁγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος ἀγαπητός

ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας τῇ 14ῃ Φεβρουαρίου